

S O K F É L E .

88. Szám. Béts. November 1-ső napján. (36) 1833

Emlékeztető Jegyzetek.

O c t o b e r .

30 Oct. — 1517. Luther Wittenbergben felfüggeszti a' vár templom ajtajára go állításait. A' reformatio kezdete.

31 Oct. — 1805. Schvéd Ország hadat izen a' Frantziáknak. — 1813. Wrede rohannással veszi meg Hanaut. — 1815. Az egyesült hadak viszsztatérnek a' frantzia földről. — 1811 † a' nagy tudományú Salzmann Schnepfenthalban.

N o v e m b e r .

1 Nov. — 1570. A' felzúdult tenger hullámi elborítják Éjszak Német alföldet, iszonyú károkat okoznak 's 22,000 embert nyelnek el. — 1648. A' Schvédek felhagyvak ma 5000 embert vesztvén Prága ostromaval. A' védők 220 holt. 's 480 seb. vesztettek. A' tanulók Plachy Jészuita vezérlése alatt a' legügyesh 's legvitézebb küzdők-höz tartoztak. Nevezetes hogy Prágában kezdődött 's végződött a' harmintz esztendő háború. — 1781. Az elismért emberszerető JÓSEF felszabadítja birodalmában a' parasztokat 's eltörli a' zsákmányt. — 1814. Kezdődik a' Bétsi Congress. — 1827. Mária Zellben nagy égés.

Harrach - Vécsey.

Harrach-Vécsey nevű falnak heljhezete van Csehországban, Leitmeritzi kerületben, ezen nevű városból Auszigba vivő ország utban, meljnek eredete egy nagy tiszteletű, *sago*, és *toga* jelesen érdemesedett Magyar fő rendű nemzetségnek t. i. Hainácskői Gróf, 's Báro *Vécsey*-jelenleg is virágzó Úri háznak emlékezete múlhatatlanságát idegen földön is állandósítván, méltónak vélem ezen helység telepítése különös történetét Nemzetemmel megismertetni. — Mintegy 70 évek előtt azon táj, meljen jelen időben érdekllett kies fek-

Toldalék a' M. Kurírhoz.

vésű helység telepedése van, zordon vadságnak, 's rabló siványoknak vala kiellen honna. — Ugyan is 1763 eszt. Febr. 15-kén Hubertsburgban húzamos véres háború után az — óhajtott béke heljre állittatván, és a' részt vett Uralkodók hadi sergeiknek egy részét szabadon bocsátván, közülök sokan a' lomha életet, munkás szorgalomnál előbbre betsülték, és ilj vágytól élesztetve rablottak, gyilkoltak, melj végre az említett táj erdős sűrűibe alapíták emberi érdemek eljalsodásának képtelen tanyáját. — Azon idő tájban Cseh Ország határitól nem távol - Saxóniában össi kastéljában lakott *Gróf Pogrell* - kinek szelid, gondosan nevelt, és aszszonyi szellem minden ékeivel jeleskedő egyetlen leánya — *Nina* köz tiszteletre, 's figyelemre érdemesedvén, az Úri rend ifjai, és hadi Tisztek nevezetesebbjei óhajtották ismeretségét. Utóbbiak béke heljre állásával tábori fáradozásikat - társalkodási tsend gyönyörjei közt keresvén kipihenni, ilj vágy, és *Nina* ifjú Grófné bájoló kellemjeinek hire következteté, hogy többek közt Ts. Kir. Ezeredes Báró *Vécsey* is ezen tisztelt Grófi háznak látogatására siessen. Közte, és *Nina* ifjú Grófné közt költsönös érzelem egyezete páros élet frigyét szerze egymást értő szivekben. Az Ezeredes Úr hitvessének vévén a' kis aszszonyt, vele Magyar Országi birtokába útazott. Bétsbe érvén térd hajtását tevé ditsőült *Mária Theresia* Tsászárné Királyné ö Felségének, e' nagy lelkű Uralkodó pedig ötet Generalisságra emelte, oly Fejedelmi kegyelemmel, hogy Tábori fáradozásit kiütendő háborúig jószágába hitvese kellem társaságába pihenje ki. De ezen érdemlett nyugalomban nem sokáig örvendezhetett, mert hosszszas táborozás bágyasztó súlja, 's vett sebei miatt hanyatlani kezdett egéssége, 's ilj gyengült állapotjában egykor paripá-

járol véletlenül leesvén, ezen eset siettette a' hősnek halálát. Kevéssel kimulta előtt, noha rövid időre, de még is teljes valóban érzé az apai öröm kellemjét, mert a' Grófné egy leánykát szüle, melj édes anyja nevérol *Ninának* kereszteltetett. — Szeretett férje véletlen halála miatt szármozott özvegységnek vigasztalhatatlan keserve, és édes Szülei láthatásának vágya elhatározá a' Grófnét - kis leánykájával azoknak tiszteletekre menni. A' távol helyhezetre tehát arányosan elkészülve-útnak indúlt, ezt Saxonia felé szerentésen folytatta is, mig egyik napnak hanyatlása tájján Tseh Országban egy Sűrű erdőbe juttatván útja, vézszel fenyegető égi zivatar, villám menykő hullás, zuhanó zápor hullám hirtelen elboritá a' tájjat, és ezen rémfergeteg az azon kívül is sűrű erdősségit annyira elsetétítette, hogy előbbre haladni lehetetlen vala. Ily szorongás közt a' villám egy pillantatra-fel világítván a' környéket, vevék észre, hogy kastélyt képzelhető épület előtt állanak. Azonnal egyik tseléd rendeltetik a' háznak be járását feltalálni, ki nem soká lámpást tartó fogadóssal — minthogy a' kastélynak tetsző épület vendég fogadó volt — a' hintóhoz vissza jöve. Örömmel eltelve-tehát embereivel együtt betére a' grófné, és az első emeletben szobát nyittatván, magának, és tselédjeinek vatsorát parantsolt. Kevés idő haladtával be lép vadásza azon jelentéssel — hogy a' folyosóról egy szobában több személyeknek oly ejtésű beszéd hangját hallotta, mintha gyilkolás, 's rablás tzélzása forralódnék köztök, ennek lehetőségét gyanította a' Grófnéval az is: hogy a' kiket ezen fogadóban eddig látott — általánosan mord vadságot ábrázlottak. Minden további gondolkodás nélkül védő állapotba helyhezetre szánta tehát magát. E' végre szolgáit t. i. komornyikját, vadászát, inassát, és kotsissát szobá-

jába rendelte, a' butorok belőlről az ajtó elibe halmozattak, a' férfiu tselédék — hoszszú útra fegyverrel, 's lövő szerrel elegendőleg fel lévén készülve — a' butorok barikádja hátánál vevének ellent álló helyhezetet, maga pedig két aszszony tselédjeivel — és kárjai közé szorított kisededével letelepedett, buzgó fohászkodással az Isteni gondviselés hatalmába ajálván ön, 's hozzá tartozandók kétséges sorsát. Éjfélig mély tsend volt, de ekkor — fájdalom! valósodék az útasok gyanúja. Ugyan is — a' fogadós az ajtón zördített, oly szín alatt kérvén be bortsáttatását, hogy új vendégek érkeztek, kiknek számokra azon szobából némely bútorokra van szüksége. Belőlről semmi feleletet nem kapván, kultsal próbált be nyitni, de ennek se lön sükere, mert a' gondos komornyik az ajtót belőlről fordítóval is megtsukta. E' szerint a' fogadós el távozik ugyan, de hátulról az ablaknál árnyékok emelkedének. A' vadász fegyverét hevenyében egyik árnyéknak neki szegezvén — tüzet adott, és imhol az ablakhoz támasztott lajtorjáról lerogyik az eddig árnyéknak tetsző 'sivány, e'kép jára a' mellék ablakon be rohanni töreksző gonosztévő is. A' vadász tüzelő gyorsasága által az ablakok elől el üzetett rabló tsoport az ajtóra rohant, azt bárdokkal be törte ugyan, de a' barikád miatt nem nyomulhatott a' szobába és a' fegyveres szolgák el szánt bátorsággal tüzeltek, mi által az ostromlók még vadabb dühre gerjedvén, hoszszú vas rudakkal kezdék az egybe halmozott bútorokat szét hányni, és már annyira is jutott a' dolog, hogy a' 'siványok számosabb tsoportja szinte győzött volna a' bátor elszánású hív szolgákon, azomban a' rabló szörnyetegeknek hátokra rohannak a' véletlenül oda érkezett Dragonyosok, kik vitézül meg támadván — az ellenek magokat vakmerőn védő rablókat, heve-

nyében hátrálásra kényszerítik, 's fegyver közé szorítják őket. — Ezen meg támadó vésznek letsendesítését eszközlő Dragonyos tsapat vezérlője tiszteletére jött a' Gerálisténak, és meg nyugtatta, — hogy teljes bátorságban legyen, ugyan is, ezen fogadó egy idő oltá, az abban lappangó rabló tolvajokra nézve gyanussá lett, és ennek következésébe egy Dragonyos tsapattal ő rendeltetett ezen veszedelmes helyet meg-
 lepni, előre küldött száguldozói által pedig értesítettvén: hogy egy Ts. Kir. Generálné éjjeli szállásra ide érkezett legyen, siettette elibe szabott kötelessége teljesítését, és ki mondhatatlan örvend; hogy a' mennyei gondviselés még jó idejében segítette meg érkezését. A' Grófné szíves indulattal tön köszönetet a vitéz ifjú Tisztnek, mint véd angyalának, és reggeli früstökre magához kérte. Gróf *Harrach* vala neve ezen Márs fiatal fel szenteltjének, ki falatozás közt elé beszéllé: hogy a' siványok nagyobb része a' bajnok Dragonyosok jól forgatott kardjok, 's karabélyaiknak lett áldozatja, az életben maradtak pedig kézre kerültek: hogy érdemlett jutalmokat vegyék. Újjabb háláját fejezven ki a' Grófné bútsút vett hős lelkű szabadítójától, kinek a' szép ifjú özvegynek bájjal teljes képe-szíve belsőjében forró szeretet langját élesztvén - az özvegyi esztendő teltével hitvesének meg kérte, és el is nyerte. — A' nagy *Mária Theresia* Tsászárné, Királyné értesítettvén ezen különös történetről parantsot ada, hogy azon erdőségnék — melyben ez esett — tömörsége meg ritkittatván, és egy arra alkalmas hely egészbe kiirtatván — falai a' fogadónak — mely egykor Urasági Vadász kastély volt — szét bontassanak — azokból egy falutska építtessék, melynek nagyobbitására, — a' mennyiben a' kastélyból ki nem telnék, az erdőségből rendelt elegendő épületi fát. A' történet nevezetessége

fen marasztására nézve pedig parantsolá: hogy ezen új falunak *Harrach Vécsey* nevezet adassék.

Cseréy.

Remegő ángolna.

Sándor angol kapitány utazási irományaiban következőt közöl: Egy a' guianai Stabrök mellett helyezett háznak fedett tornáztán állottam, melly egy fél érdemfizetés mellett nyugvásra tett tiszthez tartozott, midőn a' kertben egyszerre nagy medentzét vevék észre; kérdésemre, mit foglalna magában, azt kaptam feleletül; egy elektrikus angolnát. „De, szólla hozzám barátom, már régolta vagyon nálam, már gyenge, 's erejét egészen elveszté.“ Én lementem, hogy az említett állatot közelebről nézhessem, 's látám a' barna simafejű, négy vagy öt láb hosszúságú, széles farkú angolnát. A' tulajdonos felemelé ekkor egy régi vas abrantsnak egyik darabját, 's hozzám fordulván mondá „ha őtet ezzel megilleti, azonnal át fogja látni, hogy minden erejétől megfosztva vagyon;“ tudatlanságomban meg tevém azt, 's barátom' legnagyobb örömeire egy oly ütést kaptam, mellynél fogva csak nem földre estem, jóllehet az ángolna egészen mozdulatlan látszott. Illy nemű angolnák gyakorta alkalmatosságot nyújtanak a' helybelieknek vig idő töltésére; ugyanis az oda csoportosan öszve sereglett hajós legényeknek parantsolatul adatik, hogy azokat konyhába vigyék; Jack jó kedvvel fel gyüri ümögüjját, mind a' két kézzel vízbe nyúl, egy ütést kap, melly őtet magán kívül teszi. Idjedségéből feleszmélvén, bámulástól mintegy meg merevedve, 's könyökét vakarva majd a' környül állókra, majd az angolnára tekint. „Probáld meg még egyszer, Jack! kiáltanak feléje,

egy palatzk rumi a' tiéd.“ Új erővel ismételi tettét, megragadja a' zsákmányát, zúgolódik, káromkodik, ütést ütésre kap, míg végre kétségbe esésében az angolnát földre ejti, 's rögtön szaladásnak futamodik, mintha a' lángot okádó sátán üldözné. A' medentzéből, mely a' leirt tulajdonságú angolnát magában rejtve tartja, inni akaró ló olly hatalmasan vettetett vissza, hogy ez hangos szuszogással, repülő serényével, 's ki nyújtott farkával sebes futásnak eredt.

Trémel Miklós.

A' Király és a' Minister.

Cosroe nevű Persa királynak volt egy ministere, ki olly nemes és szeretetre méltó erköltsi tulajdonsággal birt, hogy nehezen lehetett meghatározni, kitől szerettetik jobban, a' királytól e' vagy a' néptől. Ez egykor elbotsáttatásáért esdeklett a' királynál. Cosroe, ki egy olly hív és bölts szolgától nem igen szívesen akart volna megválni, ezen kérésnek okát kívánta tudni. „Miért akarsz te engem elhagyni,“ mondá a' király. „Nem hullott e' reád kegyelmeknek és jóakaratomnak harmatja? van e' panaszod valaki ellen? nints e' megparantsolva rabszolgáimnak, hogy az én 's te parantsolatod között semmi különbséget ne tegyenek? nem vagy e' te szívem rejtekében? van e' szükséged valamire? Szólj és kívánságod betelyesítetik, tsak tégy le szándékoдрól 's ne hagyj el engemet.“ — „Óh király, — felele a' minister — én téged mind eddig serényen és híven szolgálalak, és te engem ezért elég gazdagon is megjutalmaztál; de a' természet parantsolja egy szent kötelességnek telyesítését. Nekem van egy fijam, ki tsak én tőlem tanulhat, hogy valaha neked vagy következődnek úgy szolgálhasson

mint én szolgáltam. Engedd meg, hogy ezen kötelességemnek eleget tehessek, minekutánna egészen a' közjóra szenteltem eddig magamat." Cosroe helybehagyta kérését, de azon feltétel alatt, hogy a' korona örököst magával vigye, és a' két ifjat együtt nevelje. Mitranes elutazott és hat esztendő múlva az udvarba két nevendékjével együtt visszatért. Öröm fogta el Cosroe szívét midőn felnőtt fiját meglátá: de nem sokára fájdalommal vette észre, hogy fija mindenben sokkal hátrább van Mitranes fíjánál. Fájdalmát el nem titkolhatván panaszkodni kezdé Mitranesnek, ezen szembetűnő különbség miatt, melyre a' bölts minister e'képen felelt. „Óh király, én mind a' kettőt egy formán igyekeztem nevelni, mind a' kettőnek szívébe egyféle magot vetettem, de úgy látszik hogy az enyímenek szívében jobb földre talált, mivel tudja, hogy ő az emberektől függ, a' tiédnek pedig el nem titkolhatam, hogy ő tőle egykor az emberek fognak függeni.

Hit, Reménység, Szeretet.

A' *hit* azon föld, mellybe a' vallás' magva elvetetik; a' *reménység* azon melegítő nap, melly által az elrejtett szem tsirázik, a' *szeretet* a' felnőtt termékeny fa, 's a' jó tselekedetek a' gyümölsők, mellyeket arról szükölködő társaink számára lerázunk.

Rejtett szó.

Ártatlan 's hű vért öntő hegy
Duna mellékén kel ő;
Végét rövidítsd, 's lelkes egy
Német író áll elő.

Megfejtés az 87. számban: Szász, Száz: 100.